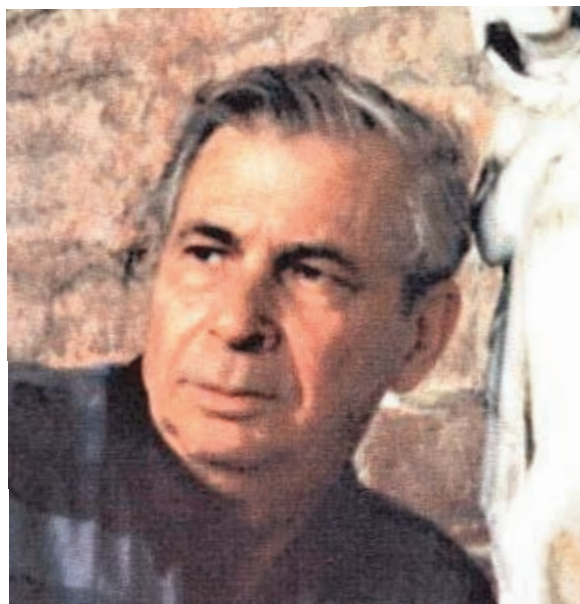

DIN CORESPONDENȚA LUI NICHOLAS CATANOY CU ALEXANDRU LUNGU

Doi medici prieteni, Nicholas Catanoy¹ și Alexandru Lungu², spirite afine, ziditori de literatură. S-au cunoscut în țară cu prilejul unor întâlniri medicale. Destinul i-a despărțit pentru o vreme, fiecare apucând un alt drum al exilului. S-au regăsit tot prin lucrătura destinului, care i-a adunat în Germania. Puntea de legătură a rămas corespondența. Nicholas Catanoy își caută prietenul, tatonând cunoscuții și îl descoperă la Raubach. În 21 mai 1974 îi expediază confratelui o epistolă: „Bun sosit în așa-zisa *lume liberă* (ciudată expresie) și mult succes în tot ceea ce întreprinzi în noua dumneavoastră patrie. Mirat de această urare? V-am descoperit – via Ion Caraion – care mi-a comunicat meridianul dumneavoastră.”. Din acest moment, epistolarul crește an de an și devine o consistentă arhivă existențială, un adevărat jurnal de stări și idei, ce cuprinde intervalul 1974 – 2007 cu 114 piese: 52 expediate de Alexandru Lungu și 62 de Nicholas Catanoy. Compunerea epistolară a lui Alexandru Lungu demonstrează plăcerea unei astfel de comunicări. În schimb Nicholas Catanoy își trăiește ideile reținut, cu răbufniri din când în când. Cuvintele lui Cioran – „Adevărul despre un autor e de căutat mai degrabă în corespondență decât în opera sa” –

Alexandru Lungu

se potrivesc emițătorului Catanoy (nu el a inițiat dialogul epistolar?), copleșit de fantasmă, incertitudini, resemnare, ocultism, obsesii ale liricii sale, topite printr-o alchimie subtilă. Destinatarul Alexandru Lungu dă impresia factorului pozitiv, chiar intră în rolul medicului vindecător, începând cu formula de adresare, cât se poate de stenică: *Iubite Domnule Y (nu te încrunta că te chem astfel, dar această sublimă literă din sfârșitul numelui ce-l porți îmi place sau nu, dar are darul să mă amuțească); Iubite poet și vraci; Iubite vraci și vrăjitor; Iubite Principe al Florei Metafizice; Dragă Trubadure; Dragul meu tălmăcitor de umbre și zugrav de lumină; Dragă prințule anahoret de Wildungen*. După ce puntea regăsirii a devenit solidă, rămâne *Dragă Nic*. La asemenea adresări nici nu poți să nu răspunzi. La rândul său *trubadurul* intră în joc: de la neutrul *Lieber Herr Dr. Lungu*, la *Cher ami*, apoi *Iubite cavalier de Malta* și în final familiarul *Lieber Alec*. Olografe, o parte din epistolele lui Alexandru Lungu poartă antetul *Argo / Solstițial de poezie și desen I*, cu sigiliu.

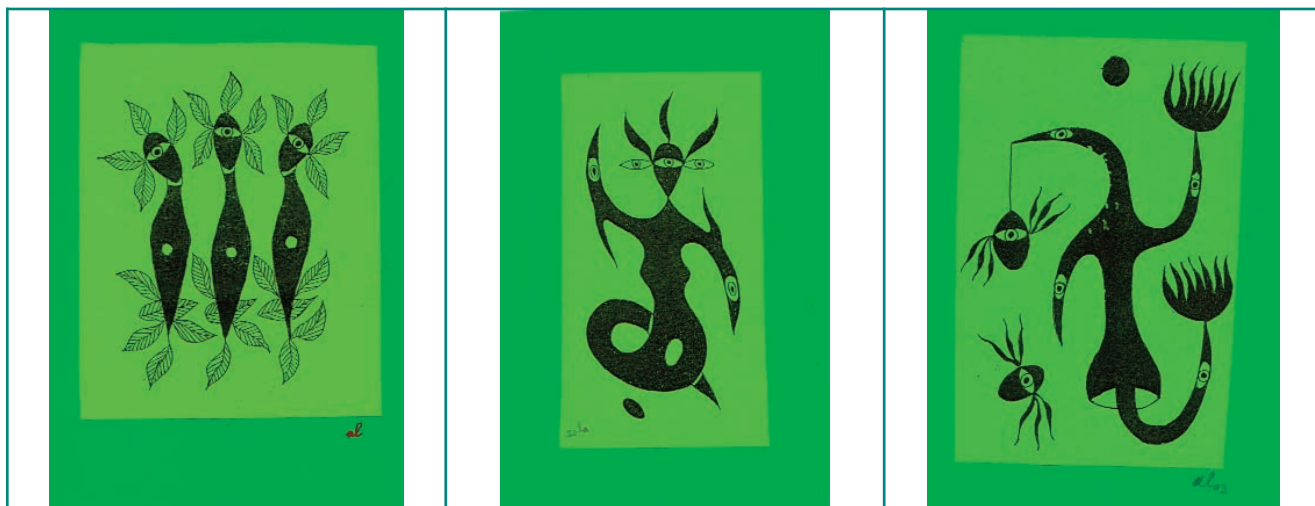
Corespondența fiind bogată, am operat tematic, prin selectarea pasajelor referitoare la literatură. Găsim mărturisiri de ambele părți despre planuri editoriale, întâmplări cu scriitori din exil și din țară, verdicte despre aceștia, autoexplicații, comentarii. În 24 martie 1983 *Nic* îi expediază lui *Herr Dr. Lungu* o listă a poezilor români în exil:

Marie Claude și Nick Catanoy, în locuința lor din Bad Wildungen 2008

Ciorănescu, Caraion, Ierunca, Munteanu, Lungu, Constantin, Baci, Kiropol, Simian, Stolojan, Tomaziu, nume avute în vedere pentru o posibilă antologie, nu fără a nota indignat: „volumul solo, nu în colectiv. Majoritatea poezilor se situează la centru sau spre dreapta, așa după cum cunosc culoarea fiecăruia. Evident nici unul de stânga, deși ar fi fost interesant ca factură și contra-pondere. Referitor la această antologie am fost deja beștelit și făcut cu ou și cu oțet (acestea sunt recompensele inevitabile). Injuriile sunt de fapt legate de Modern Romanian Poetry care a apărut acum 4 ani, în care am inclus atât poeți din țară cât și poeți din exil (nefericită combinație). Acest compromis a declanșat o avalanșă de reproșuri și amenințări, care a durat ani de zile cu o recrudescență prezentă”. Alexandru Lungu este preocupat de propria revistă, „Argo”, la care prietenul, o voce respectată a literaturii române din exil, va fi un nume prezent.

flimpe latex), *Alexandru Lungu* (ornamentală metafizică lungiană, *rănită de taine și de ceasuri răpuse*), *Leo Bordeianu* (plonjând între pești și păsări, *cât timpul nu se lasă găurit*), *Luiza Carol* (melinesciană – à rebours, în bitemperia *umed și cald*), *Christian W. Schenk* (poetul cu inimă valahă și cu trâmbiță barbiliană), *Bianca Marcovici* (altădată nu-i niciodată pe-o singură fereastră), *Crisula Ștefănescu* (Gyr-iană zidită în aerul care-âmpietrit), *Jacob Popper* (Dumnezeu să-l ierte ca pe o vioară scufundată departe de adâncul oceanelor), *Solo Har* (harul necutremurând inima în ritmul păsărilor migratoare), *Angela Ghelber* (din an în an neostenită îi e ruga), *Maria Aldea* (sau o cetate pustie, purtată de vânt), *Shaul Carmel* (e iarăși miros, neascultând deodorantul de peste deal și văi), *Paul Kidon* (talentat de armonii și de ape lunare), *Andrei Fischhof* (Robinsonul ascuțit al baionetei, fără insulă), *Georgică Astalos* (continuând

Desene semnate de Alexandru Lungu, oglindind interiorul lui ezoteric, între Michaux și Miró.

Și nu numai atât. O întâlnim în paginile publicației pe Marie-Claude, soția lui Nic, cu câteva lucrări de grafică: „Desenul Doamnei Marie-Claude m-a îmbogățit cu o luminoasă surpriză. Dă-mi un titlu desenului.”, îi transmite Alec prietenului. În răspuns apare și titlul lucrării: *Naja Tripudians*.

Punctele de vedere pe marginea fiecărui număr, cerute insistent de Herr Lungu Iubitului Domn Y, sunt adevărate crochiuri literare ale colaboratorilor. O secvență din epistola datată 22 iulie 1996 expedită de Nicholas Catanoy oferă câteva cuvinte despre „argonauții închiși” în nr. 13 al revistei: „*Gabriela Melinescu* (cu aceeași angelică privire rotind în jurul „*Carului mare*” cu *mantra de toate zilele*), *Andrei Zanca* (împlinit în romanța frunzelor *bolborosite în negru*), *Păun-Luca* (cu dezarmantele surrealități, *nu pentru soare și nici pentru noaptea nopților*), *Dinu Ianculescu* (înmiresmat de grădinile japoneze cu *butia vremii*), *Dan Dănilă* (ca o *floare* despuiată de șapte), *Alexandru Dohi* (Dohi-lettrisme de hârtie pe-un vânt d’april, în purități de

singular olimpiada argotică între paraschiveschiadele și gheorghiaadele arhaice, mereu cu *capu sus și dat cu șmulț*). Cu glasuri românești argonauții din Țara Sfântă respiră prospețimi elevate. Constat cu plăcere cât de neperturbant funcționează *Axa Bonn-Tel Aviv*. Nu pot spune decât: Shalom!”

La rândul său, Alexandru Lungu face loc în scrisori unor aprecieri, nu lipsite de umor amar, privind realitățile din țară: „În România tulbureala e în creștere; s-ar părea că topita *cortină de fier* e pe cale să fie înlocuită cu o *cortină de negură*, care – zic eu – ar putea să fie și mai parșivă” (14 aprilie 1991) sau „Îmi trimiteți fotocopii după *Anunțuri* (din *Litterae*) și statutul ASPRO, întrebându-mă dacă sunt sau nu *membre*. Nu sunt și nu voi fi. Aparțin literaturii române altfel decât prin asociații, comitete și comiții, organizații, grupuri, grupulețe, adunări sau altele asemenea. Falfăiala organizată și așezarea coțofenească pe ramurile oricărui pom nu țin de felul meu. Treaba asta revine unor alte temperamente – de pildă Astaloș sau Smărăndache.” (20 ianuarie 1995). Spiritul balcanic este taxat de Nic

într-o epistolă din 12 august 1994: „Cancanuri, bârfeli și alte strigături. Conu Paulică Goma a tras din nou cu puști cu gloanțe *dum-dum* de astă dată, țintind în ciolovecii de-acasă. Scrisoare deschisă, la un nivel *primar* și-un jargon de *mahala*. Replica la *injustiție fforoasă* n-ar trebui să pâlmuiască elegant pentru a fi mai eficace? Mă gândesc la confratele Soljenițin care s-a ferit de gura șatrei”.

Alexandru Lungu vede „reintegrarea florei diasporice”, adică literatura exilului, ca pe „un cântec lung și cu buclucuri”. Explică și de ce: „Cultura din țară e parazitată politic – în toate felurile și pe multe căi. Oameni integri și deschiși cu adevărat către literatura *de afară* sunt extrem de puțini. Ei nu țin discursuri și nu organizează *acțiuni*, ci dăruie fapte – pe barba și pe inima lor – întru apropierea (deocamdată căci până la reunire e cale lungă) a celor două literaturi” (*epistola din 11 iulie 1995*). Aprecierile vin ca răspuns la scrisoarea expedită de N. Catanoy în 3 iulie 1995. Având ca motiv cronicile dedicate Gabrielei Melinescu din revista „Argo”, acesta își manifestă dezaprobarea față de poziția confrăților din țară: „Zaciu regretă, așa cum regretăm cu toții în diasporă *nereceptivitatea* produselor furnizate de exil, chiar când e vorba de cei foarte meritorii (fără a aminti regretabilele golănii critice ale unora). Însă așa stau lucrurile în prezent și așa vor dăinui atâta timp cât cei din țară nu vor renunța la reacțiile ranchiunoase puerile (ale seniorilor, unii în stadiul senil) sau la indiferențele celor imberbi, care au alte preocupări (căutându-și un drum) decât reintegrarea *florei diasporice*. Am simțit aceste reacții când am fost în țară. În primăvara anului trecut, reacții resimțite și relatate și de alți confrăți de breslă.”. Pe de altă parte, Nicolas Catanoy, un bun observator al evenimentelor literare din Germania, pe care le frecventează cu asiduitate, le comentează cu o pană acidă: „Despre *Bâlcicul cărții de la Frankfurt*. Am spus *Bâlci* pentru că *Târgul Cărții* s-a degradat așa de mult în acest an, încât a fost greu să distingi frontiera dintre *valoarea literară* a cărților și evaluarea lor *comercială*, afacerile luând locul culturii și profitul depășind calitatea produselor expuse. Invasia barbară a mass-mediilor a fost onorată cu un pavilion imens (pe 3 etaje) la intrarea în Târg, expunând produsele tehnologice cele mai diabolice – Computer Literature, Video-Books, Multi-media etc., în fața cărora *prostimea* căsca gura, aiurită de ineptiile prezentate pe ecrane. Un adevărat bâlci.” (11 octombrie 1996).

Din acest segment de corespondență desprindem semnificații literare, date de portret moral, tensiune intelectuală și multă viață.

Nicolas Catanoy
25 / 07 / 1992

Iubite Bard Rhenan,

Veștile de pe malurile Rhinului ne bucură inima și mintea și ne îndeamnă la nostalgie visuri și visări.

Cu laude, – „magna”, pentru „ecourile clujene”. Releul liric, Bonn-Napoca odată restabilit te-a „reconsecrat”. Sper ca viitorul apropiat să te onoreze și „în tipar”. Editura Dacia? Minerva? Cartea Românească? (2000 edituri noi, în țară, dacă nu mă înșel). Sunt sigur de-o „vedere” în vitrinele librăriilor din țară. Cu „antenele” tale tu știi mai mult cum bate pulsul dincolo.

„Pirateriile”, mici sau mari, așa ca și „asasinatele” cotidiene, sunt la modă. Nu te perturba. Ori cum, vom fi „nemuritori” în panteonul secolului ce vine. Un „bust” pentru Lungu, la Cluj. Un altul, la Brașov, pentru subsemnatul. Sic!

Literele din exil, calcă „cu moartea pre moarte călcând”. Vintilă Horia, Virgil Gheorghiu, decedați. Uitați aici. Necitiți în țară. Uite așa trec „pășările” poeziei cu ziua ce vine, cu ora ce-așteaptă „rândul” fiecăruia...

Peregrinări minore în acest an. O incursiune în nordul Franciei: Mont. St. Michel, Cancal, St. Malo și un scurt popas în insula Jersey pentru a admira casa lui Victor Hugo (în exil și el). În raza noastră am explorat regiunea „Picardia”. La Noyon, casa renegatului Jean Calvin, la Ermenonville, biblioteca lui J.J. Rousseau și la Ferté-Milon casa memorială Jean Racine. După cum vezi sunt pe urmele clasicilor; semn de bătrânețe? Poate.

În schimb, lecturi nenumărate. Reîntoarceri în „deșert”, via Theodor Monod, Lorand Gaspar, Wilfred Thesiger, etc. Și un volum excepțional, în traducere – „Le rêve” de Mircea Cărtărescu. Îl cunoști (Profesor de Literatura Română la București). Cartea deceniului 90, care va rămâne.

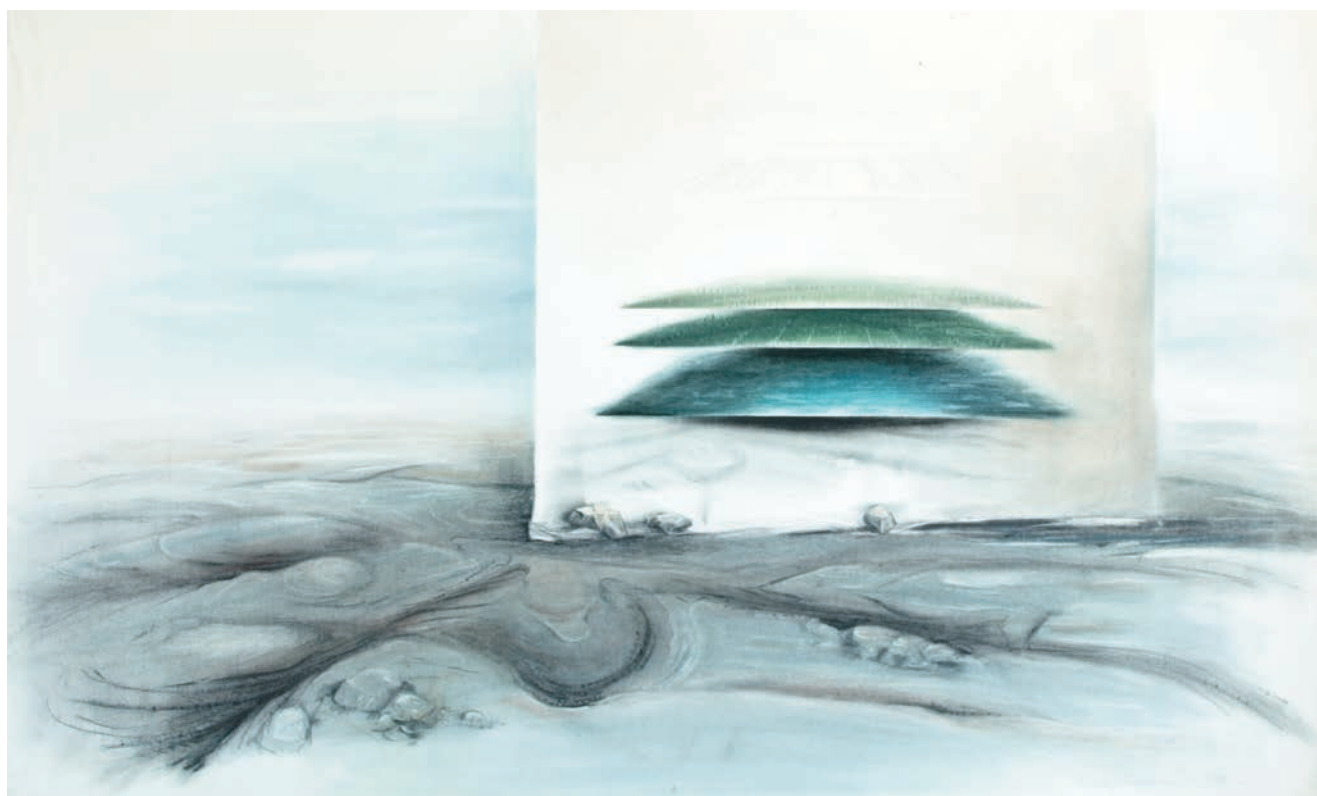
Proiecte. Cu voia lui „Alah”, în Octombrie la Frankfurter Buchmesse.

Evident, – via Bonn, de astă dată.

Și încălecai pe-o șea și....

Cu alese gânduri ție și Domniței Michaela.

Alexandru Lungu
ARGO

Scrisoarea I

Stimați colaboratori,

Astăzi v-au fost expediate exemplarele ce vi se cuvin din Argo 4. Vă urăm o vizitare și lectură plăcută, fără a vă recomanda și aruncarea peste bordul corăbiei a spiritului critic. Observațiile, nemulțumirile, reclamațiile (plus eventualele propuneri de ameliorare) trebuie adresate redacției până la 13 Ianuarie 1992 (data poștei).

Cu stimă și considerație,
Redacția

Scrisoarea II

Dragul meu, ultima-ți misivă a fost (și este) un poem epistolar. M-a (și ne-a) bucurat gama luminoasă în care ai murmurat-o. Este adevărat că nu avem puțința de a face poezie decât învățând a muri (cu fiecare vers); pe de altă parte însă, poezia este una din puținele gimnastici ce înscrie în programul său cele mai reușite exerciții de supraviețuire. Deci – ca să citez un poet bucureștean de mai demult, furând citatul de sub penița lui Ștefan Honolulu (Ștefan Baciu n.n): Trăiască Poezia, moartea'n prozatori!

Am primit poezia și desenul pentru Argo 5. Vă mulțumim, dar ne întrebăm de ce numai o poezie? Mai ales pentru că te afli, se pare, într'o zodie bună a scrisului „pe românește”... N'ar fi mai frumos un triptic? Cugetă, cântărește, cumpănind și grăbește-te încet. E timp. Argo, oricum, e o așteptare continuă.

Amândoi vă cuprindem pe amândoi în cercul celor mai bune gânduri, strălucite de prietenie.

AL.

5 Decembrie '91

PS. Uite ce uituci – treziți în josul paginei:

La mulți ani, Sfinte Nicolae!!

Note:

¹v. Astra nr. 3-4, 2016.

² Alexandru Lungu (1924-2008) medic, poet, desenator. Și-a tipărit primele versuri în anul 1939 în revista „Prepoem”. Editorial a debutat în 1941 cu volumul „Fata din brazi”. A publicat la „Tribuna”, „Viața Românească”, „Steaua”, „România literară”. În anul 1973 emigrează în Germania. Împreună cu soția, Micaela Lungu, editează la Bonn, unde s-a stabilit, revista „Argo” (1990-2000). Versurile îi vor fi publicate în reviste românești ale exilului: „Ethos”, „Mele”, „Micron”.

Membreu al Academiei de Științe din New-York și al Societății Internaționale de Biometeorologie.

Volume publicate în țară: *Ora 25* (1946, plachetă distinsă în manuscris cu Premiul de poezie „Ion Minulescu”), *Dresoarea de fluturi* (1968), *Timpul oglinzilor* (1968), *Altceva decât umbra* (1969), *Ninsoarea neagră* (1970), *Poeme* (1971), *Armura de aer* (1973).

Volume publicate în străinătate: *Cheia din miresme* (Raubach, 1990), *Zariștea din timp* (Raubach, 1994, ediție bilingvă), *Pictopoeme* (în colaborare cu Sorin Anca, Bonn, 2001), *Cerneala și sângele* (Bonn, 2002).